

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.268/2015/10.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a felszámoló szervezet által képviselt I.r., dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd által képviselt II.r., III.r., IV.r., dr. Ádám Imre ügyvéd által képviselt V.r., dr. Czirmes György ügyvéd által képviselt VI.r., dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd által képviselt VII.r. felperesnek - dr. Pintér Tamás ügyvéd által képviselt alperes ellen konszernjogi felelősség megállapítása iránt a Szolnoki Törvényszéken 10.G.20.107/2010. számon indult, a Szegeti Ítéltábla 2015.április 23. napján kelt Gf.III.30.496/2014/11. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II.r., III.r., IV.r. és VII.r. felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályában fenntartja.

Kötelezi a II.r. felperest 110.000 (egyszáz-tízezer) Ft, a III.r. felperest 160.000 (egyszáz-hatvanezer) Ft, a IV.r. felperest 25.000 (huszonötezer) Ft, a VII.r. felperest 55.000(ötvenötezer) Ft felülvizsgálati eljárási költség 15 napon belüli megfizetésére az alperes részére.

Kötelezi a II.r. felperest 846.100 (nyolcszáznegyvenhatezer-egyszáz) Ft, a IV. r. felperest 247.600 (kettőszáz-negyvenhétézer-hatszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére az állam javára felhívásra.

Megállapítja, hogy a III. r. felperes által le nem rótt 1.539.400 (egymillió-ötszázharminckilencezer-négyszáz) Ft, a VII. r. felperes által le nem rótt 681.000 (hatszáznyolcvanegyezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős tényállás szerint az adós - 2000. június 2. napjától egyszemélyes korlátolt felelősségű társaságként működik, egyedüli tagja az alperes. 2001. október 13-án az adós, mint szállító és az alperes mint megrendelő szállítási szerződést kötött 35.000.000 Ft értékű 495 tonna baromfitermék kiszállítására. Az alperes a kiszállítandó termékek árát előlegként megfizette. Kikötötték, hogy ha 2002. október 31-ig az adós nem tesz eleget a szállítási kötelezettségének, a vételárelőleg 3 banki napon belül visszajár és a szállító 35.000.000 Ft értékű, a szerződésben részletesen megjelölt vagyontárgyai az alperes tulajdonába kerülnek. 2002. október 31. napjáig az adós nem tett eleget e szerződésben vállalt kötelezettségeinek, ezért 2002. december 23-án az alperes intézkedésére a feldolgozó üzemből elszállították az adós működéséhez szükséges gépi berendezéseket, ezzel egyidejűleg az adós baromfi feldolgozó tevékenységét megszüntetették, az üzemet leállították, a termelői beszállításokat lezárták. 2003-ban a termelés már nem indult újra.

A Szolnoki Törvényszék (korábbi elnevezése: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság) 2.Fpk.16-03-000002/15. számú végzésével 2003. január 29-i kezdő időponttal elrendelte az adós felszámolását. Az adós felszámolási eljárásban a felszámoló az I.r. felperes 5.110.283 Ft, a III.r. felperes 15.394.409 Ft, a IV.r. felperes 2.473.619 Ft, az V.r. felperes 3.350.452 Ft, a VI.r. felperes 3.498.491 Ft, a VII.r. felperes 6.818.316 Ft hitelezői igényét igazolta vissza. A II.r. felperes hitelezőként nem jelentkezett be az adós felszámolási eljárásába, azonban 2013. februárjában bizonytalan követelésként megvásárolta az I.r. felperes

követelését, valamint a V K Kft.-vel - amelyek 4.686.931 Ft-os összegű hitelezői igényét vette az adós felszámolója nyilvántartásba - 2002. november 6-án engedményezési szerződést kötött. 2012. szeptember 13-án az V.r. felperes a II.r. felperesre engedményezte a perbeli követelését.

A 2009. november 26-án az I-II.r. felperes által megindított perben a III.r.-VII.r. felperes 2010. augusztus 23-án terjesztette elő önálló kereseti kérelmét az alperessel szemben. A felperesek módosított kereseti kérelmükben a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: 1997. évi Gt.) 56. § (3) és (4) bekezdése, valamint a 296. § (1) bekezdése alapján az alperes, mint uralkodó tag felelősségének a megállapítását kérték az adósnak a felperesekkel szemben fennálló tartozásaiért. Másodlagosan vételártartozás, illetve szerződésszegésből eredő kártérítés jogcímén kérték az alperes marasztalását.

A II.r. felperes a jelen ügyben még alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 276. § (1) bekezdésére hivatkozva a régi Ptk. 339. § (1) bekezdését is megjelölte további jogcímként.

Az alperes a módosított kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította.

A II-III-IV.r.- VI-VII.r. felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és mellőzte a felperesek egyetemleges perköltség, valamint szakértői díj fizetésre kötelezését és a perköltséget érdekeltségük arányában osztotta meg, „egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta”.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette az adós felszámolójától beszerzett II. és III. számú felszámolási közbenső mérleg adataival. Ezeket is figyelembe véve megállapította, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helyesen határozott a kereset elutasításáról, azonban döntésének indokait módosította, illetve kiegészítette.

A másodfokú bíróság elsődlegesen az alperesnek már az elsőfokú eljárásban előterjesztett elévülési kifogását vizsgálta, mivel ezt az ellenkérelmét az alperes a másodfokú eljárásban is fenntartotta. Ennek körében az elévülés kezdő időpontja vonatkozásában megállapította, hogy az adós felszámolásának elrendelésekor - 2003. január 29-én - az 1997. évi Gt. 296. § (1) bekezdésére hivatkozó hitelezők alperessel szembeni követelése esedékessé vált, a igényérvényesítési határidő elkezdődött. Az I-II.r. felperes 2010. január 25-én, a III-IV-V-VI.r. felperesek pedig csak 2010. augusztusában, míg a VII.r. felperes 2010. novemberében terjesztette elő a fenti jogcímen a kereseti kérelmét, ezért az

igényérvényesítésük a régi Ptk. 324. § (1) bekezdésében meghatározott öt éves elévülési határidőn túl történt. Ezt a határidőt figyelembe véve ugyanis csak 2008. január 29. napjáig lett volna lehetőségük az alperessel szemben a követelésük érvényesítésére.

Vizsgálta ugyanakkor a felperesek követelésének érvényesítésére nyitva álló határidő nyugvását is. A régi Ptk. 326. § (2) bekezdésének az elévülés nyugvására vonatkozó szabályai körében rámutatott arra, hogy a felszámoló által a 2007. január 29-i fordulónapra elkészített III. számú közbenső mérleg alapján már egyértelműen megállapítható volt a felperesek számára, hogy az adós értékesíthető vagyontárggyal, követeléssel nem rendelkezett, vagyonát csupán 18.434.000 Ft bankszámlán lévő pénzeszköz képezte. A felperesek Cstv. 57. § (1) bekezdés f) pontja szerinti hitelezői igényét ugyanis a fenti összegnél jóval több, az ítéletben részletezett mértékű kedvezőbb besorolású hitelezői igény megelőzte. 2007. április 17. napján a felszámolást lefolytató bíróság a III. számú közbenső mérleget jóváhagyta, legkésőbb ekkor az adós vagyoni helyzetéről valamennyi hitelező, így a felperesek is értesültek. A III. számú közbenső mérleg hitelezők részére történő megküldésének időpontjában ugyan az elévülési idő még nem telt el, de mivel abból már egy évnél kevesebb volt hátra, a felpereseknek 2007. áprilisától számított egy évig, azaz 2008. áprilisáig lett volna lehetőségük az 1997. évi 296. § (1) bekezdésére hivatkozással az alperessel szemben a felelősségi pert megindítani.

A felperesek csak 2010-ben terjesztették elő a módosított kereseti kérelmüket, ezért azt a régi Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján bírói úton érvényesíteni - a követelésük elévülése miatt - nem lehet.

A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján ezért az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét eltérő jogi indokolással a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.

Megállapítása szerint a felperesekre a Pp. 51. § c) pontja szerinti egységes pertársaság szabályai nem alkalmazhatóak, egyetemleges marasztalásukra nem kerülhet sor, ezért a perköltséget érdekeltységük arányában osztotta meg.

A jogerős ítélet ellen a II.r.-III.r.-IV.r. és VII.r. felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatását, valamint a keresetnek történő helyt adást, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalára kötelezését kérték.

Jogszabálysértésként az 1997. évi Gt. 296. § (1) bekezdésének, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 63. § (2) bekezdésének, a régi Ptk. 326. § (1)-(2) bekezdésének, továbbá a Pp. 3. § (2) bekezdésének, 228. § (4)

bekezdésének és 253. § (2)-(3) bekezdésének megsértését jelölték meg.

Állították, hogy a másodfokú bíróság jogszabálysértően, a Pp. 253.§ (2) és (3) bekezdésébe ütköző módon vizsgálta az alperes elévülési kifogását, mivel a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem nem tartalmazott ilyen hivatkozást. Kifejtették, hogy az elévülési kifogást elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés - fellebbezés hiányában - jogerőre emelkedett.

Tévesnek minősítették az adott tényállás mellett a jogerős ítéletnek az elévülés kezdő időpontja vonatkozásában tett megállapítását is. Vitatták, hogy a felperesek polgári jogi igénye elévülésének a kezdő időpontja az adós felszámolásának az elrendelése. Az adós ugyanis a felszámolás kezdetén még jelentős vagyonnal rendelkezett, a hitelezők követeléseinek, vagy annak egy részének a kielégítésére reális esély mutatkozott, ezért az alperesnek az 1997. évi Gt. 296. §-a szerinti konszernjogi felelőssége fel sem merülhetett. Állították, hogy az elévülés kezdő időpontja tekintetében joghatása kizárólag a felszámolási zárómérlegnek van, ezért a másodfokú bíróság indokolatlanul tulajdonított ügydöntő jelentőséget a III. számú közbenső mérlegben szereplő adatoknak. Arra az esetre, ha ez az állításuk nem helytálló, az elévülés legkorábbi kezdő időpontja a III. számú közbenső mérleg jóváhagyásának az időpontjával (2007. április 17.) azonos. Kiemelték, hogy a felpereseknek csak a felszámoló 2011. július 12. napján megküldött tájékoztatásából, de leginkább a 2011. évre elkészített felszámolói zárómérlegből és vagyonfelosztási javaslat bíróság általi jóváhagyásából vált nyilvánvalóvá, hogy az adós vagyona a hitelezői követelésük kielégítésére nem elegendő. Tévesnek találták azt a megállapítást is, hogy a felszámolás kezdő időpontjától az elévülés csupán a III. számú közbenső mérleg bíróság általi jóváhagyásáig nyugodott. Állították, hogy a közbenső mérleg csupán tájékoztató jellegű, ahhoz joghatály nem fűződik, ezért az az elévülés nyugvása szempontjából nem vehető figyelembe. A hitelezők csak a 2011. július 12. napján kelt felszámolói levélből értesültek arról, hogy a hitelezői igényük megtérülésére semmilyen esély nem mutatkozik, ezért eddig az időpontig az elévülés nyugodott.

Hivatkoztak arra is, hogy a felperesek a büntető eljárásban is bejelentették a polgári jogi igényüket nemcsak az alperes ügyvezetőjével, hanem az alperessel szemben is, amely megszakította az elévülést.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperesek összesen 350.000 Ft mértékű perköltségben történő marasztalására irányult.

A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján és azt a

felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

A Kúriának először abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elévülést a másodfokú bíróság jogszerűen vizsgálta, vizsgálhatta-e.

Nem volt vitatott, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes hivatkozott az elévülésre. Az elsőfokú bírósági jogi álláspontja az volt e körben, hogy a felperesek követelése nem évült el, mivel az 1997. évi Gt. alapján az adós elleni felszámolási eljárás teljes időtartama alatt jogosultak voltak keresetüket előterjeszteni, ezért érdemben vizsgálta a felperesek kereseti kérelmét.

Az alperes a másodfokú eljárásban írásbeli fellebbezési ellenkérelmében nem hivatkozott az elévülésre. A felperesek fellebbezésükben ugyanis nem vitatták az elsőfokú bíróságnak az elévülés körében tett megállapításait. Az alperesnek a másodfokú tárgyaláson tett azon jegyzőkönyvezett nyilatkozatára tekintettel azonban, miszerint a perben tett nyilatkozatait fenntartja, a másodfokú bíróság kötelezettsége volt az elévülés kérdésének vizsgálata. Téves a felpereseknek az anyagi jogerő tárgyi terjedelme körében kifejtett álláspontja. Abból a tényből ugyanis, hogy az anyagi jogerőnek az indokolással szoros, sőt elválaszthatatlan a kapcsolata nem következik, hogy az ítélet indokolása önállóan is jogerőre emelkednek a rendelkező rész jogerejétől elkülönülve.

A Kúria alaptalannak tartotta ezért azt az alperesi állítást, hogy a másodfokú bíróság a régi Ptk. 204 § (3) bekezdését megsértve hivatalból vizsgálta az elévülést, különös tekintettel arra is, hogy a kereset érdemi elutasítására tekintettel az alperesnek nem állt feltétlenül érdekében az elévülésre történő hangsúlyos hivatkozás.

A másodfokú bíróság a Kúria következetes joggyakorlatát követve (EBH.2013.P.IV.) állapította meg az elévülés kezdő időpontját. A konszernjogi felelősség-átvitel alapja ugyanis egy olyan sui generis delictuális kárfelelősség, ahol az ellenőrzött társaság hitelezője és az uralkodó (minősített befolyást szerző) tag között a károkozás keletkeztetett kötelmi jogviszonyt, amely nem járulékos jelleggel áll fenn az alapjogviszonyért. Az elévülés kezdő időpontja az adott tényállás mellett - ahogy azt a másodfokú bíróság helyesen megállapította - 2003. január 29-e volt, amikor az adós ellen a felszámolás megindult, hiszen ezt megelőzően a felperesek kereseti követelésüket az 1997. Gt. vonatkozó szabályai szerint még nem érvényesíthették és ekkor már a felperesek által megjelölt hátrányos üzletpolitika megvalósult, annak folytatására pedig a felszámolási eljárás miatt már nem került (kerülhetett) sor.

A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal az elévülés nyugvása körében tett megállapításaival is. Az 1997. évi Gt. 296. § (1) bekezdésének a hitelezői igények adós vagyonából nem fedezett kielégítésére vonatkozó rendelkezése nem ad alapot olyan jogértelmezésre, hogy a felszámolási eljárás teljes időtartama alatt az igényérvényesítés határidejére az elévülés nyugvásának a szabályait kellene alkalmazni. Az elévülés nyugvása csak addig áll (állhat fenn), ameddig a felszámolási eljárás során rendelkezésre álló adatok alapján egyértelműen meg nem állapítható, hogy az adott hitelező, hitelezők hitelezői igénye kielégítésére nem kerül (az adós vagyonának hiányában) nem kerülhet sor. Az elévülés nyugvásának időtartama a hitelezői besorolás függvényében eltérő lehet.

A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a 2007. január 29-i mérlegfordulónapra elkészített III. számú közbenső mérleg alapján - legalábbis a Cstv. 57. § (1) bekezdés f) pontja szerinti hitelezők számára - egyértelművé kellett válnia, hogy az f) pontos hitelezői igények nem elégíthetők ki. A III. számú közbenső mérleg jóváhagyásától (2007. áprilisától) számított egy éven belül - mivel ekkor az elévülési idő még nem telt el, de abból már egy évnél kevesebb volt hátra - kellett volna a felpereseknek a keresetet előterjeszteniük e jogcímen. A közbenső mérleget, az ahhoz csatolt részleges vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyó végzéssel a bíróság rendelkezett a hitelezői igények teljes vagy részbeni kielégítéséről, elbíráltta azt, hogy a Cstv. 50. § (4) bekezdése alapján a hitelezői követelések miként elégíthetők ki. A részleges vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyó jogerős végzéshez a Cstv. 6. § (3) bekezdése értelmében megfelelően alkalmazott Pp. 229. § (1) bekezdése alapján anyagi jogerő fűződik, az abban foglaltakat a felek utóbb egymással szemben nem tehetik vitássá (EBH2011.2333). Az I. és II. számú közbenső mérleg jóváhagyása mellett a bíróság az adós vagyona vonatkozásában részleges vagyonfelosztási javaslatról is határozott, ezért a másodfokú bíróság helytállóan értékelte a III. számú közbenső mérleg joghatását, azt, hogy a hitelezői igények kielégítésére még rendelkezésre álló adósi vagyon mértéke a felperesi követelések részbeni kielégítésére sem elégséges. A felperesek tekintetében - ezért nem nyugodott az elévülés a felszámolási eljárás befejezéséhez kapcsolódó zárómérleg, illetve vagyonfelosztási javaslat bíróság általi elfogadásának az időpontjáig.

A felpereseknek a büntető eljárásban tett polgári jogi igényérvényesítésére, mint az elévülést megszakító cselekményre hivatkozása is alaptalan. A felperesek nem vitatták, hogy a büntető eljárás iratai nem tartalmazzák a polgári jogi igényük érvényesítését, valamint azt a tényt sem, hogy a büntető eljárás nem az alperessel szemben, hanem az adós vezető tisztségviselőjével szemben volt folyamatban. E feltételek hiányában pedig fogalmilag

kizárt, hogy a büntető eljárásnak az elévülést megszakító joghatása lenne. A másodfokú bíróság a régi Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján helytállóan állapította meg, hogy az elévült követelés iránti keresetet el kellett utasítani.

A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperesek felülvizsgálati kérelme eredménytelen volt. Kötelesek ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése, illetve 78. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviselőjének munkadíjából álló felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Ennek összegét, figyelemmel az alperes által megjelölt perköltség igényre, az érdekeltségük arányában osztotta meg.

A II. és IV. r. felperes illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 51. §-a alapján megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986.(VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13. § (2) és 15. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak külön felhívásra megfizetni, míg a III. és VII. r. felperesek teljes személyes költségmentessége folytán a pervesztességükre eső felülvizsgálati eljárási illetéket a Kmr. 14 §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. október 20.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Dzsula Marianna sk. elődó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró